
Bralna značka na 23. evropski konferenci o bralni pismenosti in 39. mednarodnem kongresu IBBY

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS je član Zveze evropskih bralnih društev FELA (Federation of European Literacy Associations) in član Slovenske sekcije IBBY, zato je razumljivo, da smo se sodelavci društva udeležili obeh letošnjih mednarodnih strokovnih srečanj. **23. evropska konferenca o bralni pismenosti** z naslovom *Literacy for All: New Challenges, New Perspectives* (Pismenost za vse: novi izzivi, nove perspektive) je bila konec junija 2024 v Haniji na Kreti, **39. mednarodni kongres IBBY** z naslovom *Join the revolution! Giving every child good books* (Pridruži se revoluciji: dati vsakemu otroku dobre knjige) pa je potekal konec avgusta v Trstu.

Kaj smo na obeh pomembnih strokovnih srečanjih pridobili sodelavci Bralne značke ter katera znanja in izkušnje smo ponudili drugim udeležencem, s katerimi se povezujemo in si prizadevamo, da bi bila *pismenost dostopna vsem in bi imel vsak otrok dobro knjigo?*

23. evropska konferenca o bralni pismenosti (Hanija, 24.–26. junij 2024)

Iz treh plenarnih referatov lahko izluščimo nekatere ključne strokovne poudarke konference: **Mary Kalantzis** je spregovorila o **večpismenosti**, ki je v sodobnem svetu in času še nujnejša kot kadarkoli prej. Pomembno je, da se zavedamo različnih oblik besedil in sporočil, digitalnih medijev, hitrega razvoja umetne inteligence ipd., in nujno, da vse to upoštevamo tudi v izobraževanju (*Multiliteracies Revisited* / Ponovno o večpismenosti). **Cathy Burnett** je predstavila, kako zapleteno je raziskovanje pismenosti, saj na tem področju enotni zaključki pravzaprav niso mogoči: med seboj se razlikujemo kot posamezniki; skupine in skupnosti ljudi pa glede na jezike, kulture idr., ob vsem tem se izjemno hitro spreminja tudi tehnologija. Pa vendar si je treba zastavljati vprašanja in iskati odgovore nanje: npr. ali se naj izobraževanje usmeri predvsem na razumevanje ali naj bralce vendar usmerja k izbiri besedil, avtorjev idr., angažiranih besedil, ki naj bi prispevali k pozitivnim spremembam v svetu (*Why do We Need a Range of Research in Literacy Education?* / Zakaj potrebujemo celo vrsto raziskav na področju pismenosti?). **Kate Cain** je razmišljala, kako zapletena kognitivna dejavnost je bralno razumevanje, saj se razvija glede na otrokov celostni razvoj, njegovo družinsko in družbeno okolje ter konkreten položaj otroka v njem, glede na vpliv vrstnikov, bralne kulture v okolju idr. (*Children's Reading Comprehension: Beyond Decoding* / Bralno razumevanje otroka: Onkraj dekodiranja).

Kaj smo v mednarodni javnosti predstavile predstavnice Bralne značke? V imenu Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS sva bili na konferenci **Petra Potočnik** – s predstavitevijo Bralne značke in njenih programov, projektov, ki se ves čas prilagajajo novim izzivom spreminjajočega se sveta ter potrebam mladih bralcev – in **Tilka Jamnik** – s poročilom o projektu medgeneracijskega branja, ki je pod njenim strokovnim vodstvom pred desetimi leti nastalo v sodelovanju Bralne značke in Javne agencije za

knjigo in se iz leta v leto razvija, strokovno pogloblja in širi. Z referati so sodelovale še tri članice programskega odbora Bralne značke: **Metka Kostanjevec** je s sodelavko Sanjo Šabeder Jauševac predstavila številne spodbude in bralne dejavnosti na Prvi gimnaziji Maribor; **Veronika Rot Gabrovec** je skupaj z Ano Vogrinčič Čepič predstavila rezultate prve polovice Erasmusovega projekta (2023–2025) – o novih bralnih motivatorjih v digitalni dobi in sodobnih pedagoških prijemih v osnovni šoli; **Tatjana Vučajnik** pa je na podlagi izkušenj pri delu s Slovenci, ki živijo zunaj Slovenije, spregovorila o tem, kako pomembno povezano je učenje jezika z branjem in učenjem branja.

Drugi dan evropske konference so podelili nagrado FELA za inovativno prakso s področja promocije bralne kulture, ki jo je prejel finski projekt *Words Matter* (Besede so pomembne). Nagrado je prevzel Aleksis Salusjärvi, ki je projekt – inovativni digitalno podprt preplet besede in glasbe – kasneje tudi duhovito predstavil. (Spomnimo: dve leti nazaj je na konferenci v Dublinu nagrado FELA za inovativno prakso prejela Bralna značka).

Tretji dan je na zaključni slovesnosti **Petra Potočnik** vse prisotne **povabila na 24. evropsko konferenco, ki bo leta 2026 potekala v Ljubljani**. Glavna organizatorja sta FELA (Federation of European Literacy Associations) in Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS v partnerstvu z Bralnim društvom Slovenije in drugimi sodelavci s področja bralne kulture. Konferenca bo potekala med 6. in 8. julijem 2026 v Ljubljani pod naslovom *Literacy. The Door to a Better World / Pismenost. Vrata v boljši svet*.

39. mednarodni kongres IBBY (Trst, 30. avgust–1. september 2024)

Prispevek o izjemno bogatem in razvejanem programu kongresa ter sodelovanju številnih slovenskih udeležencev je za revijo *Otrok in knjiga* pripravila Slovenska sekcija IBBY, zato se bomo v pričujočem besedilu osredotočili na aktivnosti sodelavcev Bralne značke.

Kljub temu naj omenimo nekaj zanimivih tem osrednjih govorcev, ki so zagotovo vredne razmisleka tudi v našem prostoru. Angleški pisatelj in pesnik **Michael Rosen** je v zelo prepričljivem in privlačnem uvodnem nastopu dokazoval, kako literatura vse od ljudskega slovstva pa do sodobnih analognih in digitalnih zapisov občutljivo združuje izkušnje preteklosti in sanje o prihodnosti ter je tako gonilo sodobnih sprememb v razumevanju in doživljanju bralcev (*Literature as a Driver of Change / Literatura kot gonilo sprememb*). **Giusi Quarenghi** in **Adolfo Cordova** sta utemeljevala pomen poezije v mladinski literaturi (*Focus on Poetry / Poudarek na poeziji*), kar je na posebej zasnovani okrogli mizi temeljito nadgradil pogovor o prevajanju poezije. **Telmo Pievani** je govoril o razširjanju znanosti v mladinskih knjigah (*Disseminating Science in Children's Books / Razširjanje znanosti v knjigah za otroke*); vplivu branja na razvoj možganov in načinom spodbujanja branja in s tem razvoja možganov pa sta bila namenjena prispevka **Stanislava Dehaeneja** *Reading in the brain* (Branje v možganih) ter **Kate Nation** in **Lynne Murray** *Reading for the Brain* (Branje za možgane).

Bralno značko je kot posebni vabljeni gost zastopal predsednik **Marko Kravos**, sodelavke in članice programskega odbora pa smo predstavljale programe, projekte, strokovno delo idr. na področju mladinske književnosti. **Petra Potočnik** je s posterjem z naslovom *An Invitation to the Exciting World of Reading* (Vabilo v vznemirljivi svet branja) opozorila na dve desetletji projekta in darilne zbirke Zlata bralka, zlati bralec, ki omogoča izjemno široko dostopnost najkakovostnejše slovenske otroške in mladinske knjižne produkcije. **Tilka Jamnik** je pod naslovom *Young Readers in the*

Intergenerational Reading Project (Mladi bralci v projektu medgeneracijskega branja) zbrala vsetisto, kar najbolj navdušuje mladebralce v različnih oblikah medgeneracijskega projekta Bralne značke. **Gaja Kos** je utemeljevala, kako zelo pomembna je kakovostna leposlovna in poučna literatura že v najzgodnejši dobi otroštva, v vrtcu (*What does a Literary Critic do in Kindergarten? / Kaj počne literarni kritik v vrtcu?*). **Veronika Rot Gabrovec** je spregovorila o primerjavi rezultatov procesa prevajanja pri prevajalcih v različne jezike, še zlasti odlomkov, kjer so na prevod vplivale ilustracije zbirke *Hišica na drevesu* (*Trimming in Treetops: Translating the Treehouse Series / Obrezovanje v krošnjah: prevod serije Hišica na drevesu*), **Tatjana Vučajnk** pa o prizadevanjih za branje v slovenščini v dvojezičnih okoljih (*How to Read or not to Read in Slovene in Bilingual Area / Kako brati ali ne brati slovensko v dvojezičnem okolju*).

V nizu svečanosti je bila podeljena IBBY-Asahi Reading Promotion Award, in sicer projektu *ATD Fourth World's Street Libraries* iz Francije, ki poskuša podpreti otroke, prepuščene ulici, jih motivirati za branje in s tem kasneje tudi za učenje. Za nagrado je bilo nominirano tudi **Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS**.

Zelo smo ponosni, da je bil med izjemnimi posamezniki, nominiranimi za nagrado IBBY-iRead Outstanding Reading Promotor Award, **Slavko Pregl**, podpredsednik Bralne značke. Nagrado sta prejeli Basarat Kazim iz Pakistana in Irene Vasco iz Kolumbije.

V okviru trajnostnih prizadevanj za dobre mednarodne povezave smo dan po zaključku kongresa (2. septembra) skupaj s Slovensko sekcijo IBBY in mladinsko sekcijo pri Društvu slovenskih pisateljev ter s pomočjo Javne agencije za knjigo organizirali **kulturni izlet**, ki se ga je udeležilo okoli 30 udeležencev kongresa s celega sveta. Enodnevno popotovanje smo začeli na Tržaškem v Devinu, kjer nas je na sedežu Devinskih zborov sprejela **Olga Tavčar**, članica programskega odbora Bralne značke. Slovenska avtorja, Tržočana **Marko Kravos** in **Jurij Devetak**, sta predstavila strip *Deva iz Devina in trije junaki*, udeleženci pa smo si ogledali tudi Devinski grad. Pot smo nadaljevali proti Frančiškanskemu samostanu Kostanjevica pri Novi Gorici z grobnico Burbonov in Škrabčevo knjižnico, kjer so **Nataša Konc Lorenzutti**, **Anja Štefan** in **Mateja Gomboc** pripravile avtorski literarni program. Naslednji postanek je bil namenjen ogledu štanjela in pripovedovalskemu nastopu **Špele Frlic** in **Boštjana Gorenc** - **Pižame**. Izlet smo zaključili v Trstu na otvoritvi razstave slovenske ilustracije *In kaj se je zgodilo potem?*, ki se je z knjižnega sejma v Bologni v prilagojeni obliki preselila v Slovensko stalno gledališče Trst, kjer bo na ogled do 3. decembra 2024. Eden izmed govorcev na slavnostni otvoritvi je bil tudi **Marko Kravos**, predsednik Bralne značke.

Od nekdaj ima Bralna značka za enega od svojih sloganov »S knjigo v svet«, vse intenzivneje pa se v svet umešča tudi s svojimi znanji in izkušnjami. Eden vidnejših strokovnih dosežkov Bralne značke v mednarodnem prostoru bo 24. evropska konferenca o bralni pismenosti, ki jo bo Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS leta 2026 organiziralo v Ljubljani, seveda v soorganizaciji z Združenjem evropskih bralnih društev FELA (Federation of European Literacy Associations), Bralnim društvom Slovenije in drugimi sodelavci s področja bralne kulture.

■ MAG. TILKA JAMNIK IN PETRA POTOČNIK,
DRUŠTVO BRALNA ZNAČKA SLOVENIJE – ZPMS